

Rozwój zrównoważony

- szlachetna idea i bezradność świata

W grudniu 1983 roku sekretarz generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych Javier Perez de Cuellar powierzył Gro Harlem Brundtland, byłej premier Norwegii, kierowanie World Commission on Environment and Development (WCED), znaną następnie jako Gro Brundtland Commission. W pracach Komisji brali udział przedstawiciele 21 krajów, zarówno bogatych (Stany Zjednoczone, Kanada, Niemcy, Japonia), jak i biednych (Zimbabwe, Wybrzeże Kości Słoniowej, Gujana, Kolumbia, Indie). Działalność Komisji zakończył opublikowany przez Oxford University Press w październiku 1987 roku raport, zatytułowany *Our Common Future*. W kwietniu 1988 roku kontynuację prac Komisji podjęła organizacja Centre for Our Future.

Opublikowany raport, będący efektem 900 dni pracy Komisji, poddany był opiniowaniu przez rządy wybranych krajów, naukowców i ekspertów, instytuty badawcze, uczelnie wyższe, przedstawiciele dużych koncernów przemysłowych oraz reprezentantów organizacji pozarządowych.

Podstawowe zadania, jakie postawiono przed Komisją, dotyczyły krytycznej oceny tempa rozwoju ekonomicznego społeczeństw oraz stanu środowiska naturalnego, ze wskazaniem realistycznych działań na rzecz naprawy historycznych błędów oraz niekontrolowanych lub przypadkowych działań. Zadaniem Komisji było także wzmocnienie międzynarodowej współpracy w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego oraz istotne poszerzenie zakresu działań w ograniczeniu chaotycznego rozwoju ekonomicznego kosztem wzrastających zagrożeń i dewastacji środowiska. Uznano, że te działania winny być wspólnie koordynowane przez wszystkie kraje świata, głównie poprzez zachętę do wspólnego obywatelskiego działania.

Komisja zdefiniowała dwa ważne pojęcia, obecnie często nadużywane i błędnie rozumiane: środowiska naturalnego i rozwoju. Warto przytoczyć oryginalne brzmienie definicji tych pojęć:

the environment is where we live; and development is what we do in attempting to improve our lot within that abode. The two are inseparable.

Efektom prac Komisji było wprowadzenie powszechnie dziś używanego pojęcia rozwoju zrównoważonego (oryg. *sustainable development*).

Niestety, obserwując, w jakim kontekście pojęcie to jest wykorzystywane, odnosi się wrażenie, że jest ono nie tylko źle rozumiane, ale pokrywa w znacznym stopniu ogólną niewiedzę. Jest ponadto nadużywane, głównie przez ekologów, w celach niemerytorycznych. Na wielu uczelniach tworzone są Katedry Zrównoważonego Rozwoju, których programy badawcze i dydaktyczne są niejasno precyzowane.

Komisja Gro Brundtland podała definicję zrównoważonego rozwoju w następującej postaci:

Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generation to meet their own needs.

It contains two key concepts:

- the concept of "needs", in particular the needs of the world's poor, to which overriding priority should be given;
- the idea of limitation imposed by the state of technology and social organizations on the environment's ability to meet present and future needs.

Polskie tłumaczenie, powszechnie stosowane w mediach, publikacjach naukowych, na seminariach i konferencjach:

Rozwój zrównoważony to taki rozwój, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia, bez **pozbawienia** możliwości przyszłych pokoleń zaspokajania ich potrzeb

nie oddaje ducha oryginalnego tekstu i w istotny sposób go zubaża. Przykładowo, nie można tłumaczyć *compromising the ability* jako „pozbawienie możliwości”.

Nie mam ambicji wprowadzania nowej definicji zrównoważonego rozwoju, ale wydaje się konieczne jej uściślenie, które w polskim tłumaczeniu brzmiałoby:

Rozwój zrównoważony to taki rozwój, który umożliwia stabilny i sprawiedliwy rozwój cywilizacyjny obecnego i przyszłych pokoleń wszystkich mieszkańców Ziemi, ze szczególnym uwzględnieniem najuboższych, i takiego stanu środowiska naturalnego, który pozostaje w zgodności z tak rozumianym pojęciem rozwoju.

Raport Komisji – jak wyraźnie wskazują jego autorzy – opierał się na trzech zasadach:

1. konieczność ograniczonego tempa wzrostu ekonomicznego wynikająca z niebezpieczeństwa niekontrolowanego wykorzystywania ograniczonych bogactw naturalnych, głównie surowców energetycznych, bez zwracania uwagi na szkodliwe oddziaływanie i postępującą degradację środowiska;
2. intensyfikacja działań na rzecz rozwoju technologii służących racjonalizacji zużycia źródeł energii oraz uzasadnione ekonomicznie wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
3. nieuniknione wyrównywanie poziomu życia wszystkich mieszkańców Ziemi (Komisja zwróciła uwagę na pogłębiające się nierówności pomiędzy bogatymi i biednymi).

Raport wskazywał, że obecnie około 80% bogactw naturalnych jest konsumowane przez około 20% populacji, a 1% najbogatszych posiada ponad 40% zasobów świata, w przeciwieństwie do 50% posiadających zaledwie 1%. Komisja wskazała również na konieczność podjęcia szybkich działań na rzecz ludzi, którzy żyją za mniej niż 1 dolara dziennie.

Co zmieniło się na świecie od początku działania Komisji Gro Brundtland, czyli przez 30 lat (smutna rocznica)?

Nienawiść, agresja, wojny, głód, terroryzm są dowodami, że szlachetne cele Komisji Gro Brundtland pozostają wciąż marzeniami miliardów ludzi o lepszym świecie.